

Països Catalans, amb 'p' de prudència

Malgrat que sempre que li han demanat no ha dubtat a col·laborar-hi, Jordi Pujol ha deixat al marge del seu discurs els temes referits a la resta de territoris dels Països Catalans. Això sí: en absència d'un diàleg fluit amb els seus homòlegs, ha defensat les diverses iniciatives que han teixit els sectors nacionalistes.

País valencià, màxima discreció. L'interès pel País Valencià i el coneixement que té Jordi Pujol són molt majors del que puga semblar per l'absoluta discreció amb què ha conduït tot allò que tinguera relació amb els veïns del sud. Pujol, que des de fa dècades ha bastit xarxes privades de relació en diversos àmbits de la societat valenciana que li han proporcionat una visió acurada de la realitat, no ha fet mai res que no li haja demanat algú, i, quan ho ha fet, ha intentat sempre mantenir-se a l'ombra.

En l'àmbit empresarial, Pujol té des de fa molts anys amics entre la burgesia liberal valenciana, com Joaquim Maldonado, i altres de més recents, com ara la família Roig, una influent nissaga d'empresaris valencians. Pujol, que ha fet de padrí del desembarcament de la Mercadona de Juan Roig al Principat, ha participat, també a través d'aquesta família, en actes de l'Associació Valenciana d'Empresaris, un influent *lobby* de pressió. Pujol també ha tingut interès a visualitzar el seu suport a organitzacions com l'Institut d'Economia i Empresa Ignasi Villalonga, que intenta establir ponts de col·laboració al món empresarial de tot l'arc mediterrani.

En el terreny polític, Pujol ha anat amb peus de plom per evitar la sensació d'interferència en els afers valencians. En l'etapa socialista en la Generalitat Valenciana, les relacions entre Pujol i Joan Lerma van ser pràcticament nul·les a causa de les pors d'aquest darrer als problemes amb l'anticatalanista dreta valenciana. L'arribada d'Eduardo Zaplana va provocar, paradoxalment, que es reactivaren les relacions institucio-

nals entre les dues generalitats. L'actual ministre va utilitzar la relació amb Pujol per consolidar la seua posició a Madrid en una època en la qual el PP necessitava de Convergència. D'aquests anys data la intervenció de Pujol, decisiva però secreta, en la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. L'altra línia de relació política de Pujol, i de CDC, amb el País Valencià ha estat la de la col·laboració amb el Bloc Nacionalista Valencià, concretada en la seua coalició a les eleccions europees.

Els interessos de Pujol han estat, però, molt més amplis. Ha col·laborat amb entitats culturals com ara la Federació Escola Valenciana o la Fundació Ausiàs March, i també, per exemple, en la instal·lació dels repetidors de TV3 al País Valencià malgrat que la llei de tercers canals socialista ho prohibia.

Les Illes, admiració a distància.

"Que bé que ens hagués anat, aquí, tenir algú com Pujol...". Una frase així s'ha pogut sentir moltes vegades, a Balears. Tant de sectors de la dreta que l'admiren per la capacitat de *treure* doblers i competències a Madrid, com de l'esquerra, que l'han vist com un home de centre-dreta *europèu*, a diferència de la dreta poc moderna balear. Pujol sempre ha estat motiu d'admiració, quasi reverencial, per al nacionalisme polític, cultural i social illenc.

Ara bé, si es grata una mica, aquesta admiració queda en frases que es diuen i poc més. Mai no ha estat realment un model polític, excepte per al nacionalisme. Però en cap cas l'admiració generalitzada s'ha traduït en intents d'imitació del projecte ideològic i polític que re-

presenta Pujol. Ans el contrari. El partit que més intensament s'ha relacionat amb Pujol (amb CDC) és el PSM. Apostà per una estratègia combinada entre l'aliança amb CDC i la gestió política (durant el Pacte de Progrés, 1999-2003) homologable a la del nacionalisme català en alguns eixos fonamentals. Tot plegat feia pensar que potser amples capes socials acabarien veient en el PSM el referent balear de Pujol. Però no ha estat així electoralment. Tot un senyal. A Pujol se'l respecta i admira. Però gairebé ningú no el vol imitar.

En la seva relació amb les Illes, Pujol també sempre ha tengut molta cura a evitar que es pogués entendre que *interferia* en res que afectàs la vida política balear. Fins i tot en els anys en què més intensament s'ha relacionat amb el nacionalisme polític (PSM) i cultural (Obra Cultural Balear, OCB) ha mantengut sempre un exquisit tracte institucional per tal de no fer ni dir res que pogués ser entès com una ofensa o *interferència*.

El primer decenni d'autonomia balear (1983-1992) Pujol no va tenir relacions amb les Illes. Va ser a partir del 1993, en una visita privada convidat per l'OCB, quan s'inicià la presència de Pujol a les Balears. Pujol visità Gabriel Canellas (PP) i començà una certa col·laboració entre els dos governs, la qual s'intensificà en el breu mandat de Cristòfol Soler i, posteriorment, es mantengué més protocol·làriament amb la primera presidència de Jaume Matas (1996-1999). Durant els quatre anys del Pacte de Progrés (1999-2003) les relacions foren més intenses.

Les seves visites oficials sempre s'han seguit amb màxima expectació, i hi ha participat la més distingida societat, que ha expressat l'admiració que se sent a Balears per la figura política. Ha estat Pujol, sens dubte, un polític respectat i admirat, a les Illes. Pel que és, pel que ha significat i representa per a Catalunya. Però només per a Catalunya.

Catalunya Nord, ser-hi sense estar-hi. "No farem res que no ens demaneu", amb aquestes paraules pronunciades l'any 1987, amb motiu de la inau-

Pujol va intervenir de manera decisiva però secreta en la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua

guració de l'exposició, "Anem a veure Llibres", muntada pel Departament de Cultura de la Generalitat i el CEDACC (Centre de Documentació i d'Animació de la Cultura Catalana de l'Ajuntament de Perpinyà), Jordi Pujol va deixar ben clar quina seria, mentre ell fos president de Catalunya, l'acció del Govern de la Generalitat a la Catalunya Nord. El missatge era clar i per si de cas hi havia algun assistent que no entengués el català, les va repetir en francès. Per Pujol la Generalitat podia ajudar, però de cap manera substituir les institucions nord-catalanes per defensar la cultura i la llengua catalanes. Aquesta posició prudent, així com el fet de pronunciar part del seu discurs en francès —una constant en els seus viatges a la Catalunya Nord, criticada per molts activistes de la llengua nord-catalans—, és una de les claus que, amb la dimensió excepcional del personatge, expliquen la influència que Pujol va tenir incontestablement sobre la majoria dels polítics de la Catalunya Nord i del sud de França. Malgrat un context econòmic i social poc favorable amb l'entrada de l'estat espanyol al Mercat Comú i camions espanyols de fruites i verdures regularment cremats a l'autopista pels pagesos francesos, va ser l'any 1986 quan Pujol va fer el seu primer viatge oficial a la Catalunya Nord, com a president de la Generalitat. Convidat per Joan Pau Alduy, alcalde de Perpinyà, va inaugurar el Palau de les Exposicions i la Fira d'Exposició. L'acte, en el qual participava el president de la regió Llenguadoc-Rosselló, Jacques Blanc, va servir per a establir les bases de futures col·laboracions i intercanvis transfronterers que, dos anys més tard, desembocaren en la creació d'una Euroregió formada per Catalunya, el Llenguadoc-Rosselló i Migdia-Pirineus. Aquests lligams amb la capital del Rosselló es van enfortir amb la reelecció de Joan Pau Alduy, que, a més d'integrar al seu equip de govern mili-

tants d'Unitat Catalana —partit pròxim a CDC—, va obrir una delegació de la ciutat a Barcelona i impulsà accions en favor del reconeixement i de la recuperació de la llengua i la cultura catalanes.

El passat 5 de setembre Jordi Pujol va fer el seu últim viatge oficial a Perpinyà com a president del Govern català. Com el primer, va ser per una inauguració, la de la Casa de la Generalitat. En presència de les màximes autoritats franceses i nord-catalanes, Jordi Pujol va fer per primera i última vegada el seu discurs únicament en català.

La Franja. Dos mesos després de la inauguració del primer Casal Jaume I de la Franja, el de Mequinensa, Jordi Pujol s'adreçava particularment a aquells de "l'altre costat de la ratlla administrativa" en el seu parlament en la Nit de Sant Llúcia de desembre del 1999 a Lleida. Era la primera vegada que públicament es dirigia a la gent d'aquestes comarques tot fent una velada disculpa per l'abandó a aquests catalanoparlants.

Els representants del món cultural de la Franja de Ponent reunits en aquell sopar van alçar-se per aplaudir el president. No en va el president i la Generalitat de Catalunya han estat i són el referent de moltes de les aspiracions culturals i identitàries de la franja ponentina. La circumscripció dins l'administració aragonesa, però, no ha permès que el president Pujol s'hi aboqués a recórrer aquests pobles.

Així, tot i que no se'l coneix visitant institucionalment aquestes terres, s'ha mostrat sensible a la particular situació, particularment en els darrers anys, en què destaca el lliurament de la Creu de Sant Jordi a l'escriptor mequinensà Jesús Moncada l'any 2001.

Miquel Calvet
Guillem Chacon
Pere Codonyan
Miquel Payeras